

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXVIII, broj 36

6. rujna 2018.

cijena 200 Ft

FOTO: KRISTINA GOHER

XII. Zemaljsko hodočašće Hrvata u Mađarskoj na santovačkoj Vodici

4. – 5. stranica

Dječji kamp KUD-a Tanac

8. stranica

Dan Plajgorcevi

11. stranica

Zvijezde kajkavskog narječja

14. stranica

Komentar

Dobri partneri

Jedno od najsnažnijih obilježja samobitnosti, i osobe i naroda, jest jezik. To je prepoznala i naša zajednica, pa stoga po svojim mogućnostima ulaže u njegovanje i razvijanje narodnosnog jezika, u našem slučaju hrvatskoga jezika. Sukladno zakonu, organizira narodnosni odgoj i obrazovanje, kulturni život zajednice, gradi kulturnu autonomiju. Osim jezika, samobitnost se i danas, a nekoć još više, iskazuje i vjerskom pripadnošću. Hrvati i u jeziku i u vjeri većinom su jednaki, pretežno pripadaju zapadnomu katoličkom kršćanstvu, za razliku od drugih europskih naroda. Bili su među prvima koji su počeli održavati bogoslužje na svome jeziku, a ne na latinskome. Možda upravo iz toga proizlazi njihova složnost i pobožnost. To je tako i kod naše hrvatske zajednice u Mađarskoj. Dok se u mnogim mađarskim mjestima žale da vrlo malo vjernika posjećuje svete mise, naši su Hrvati i danas vrlo djelatni u vjeri, a dok se organiziraju vjerska događanja na hrvatskome jeziku, s još većom ljubavlju se mole i pjevaju liturgijske pjesme na svome materinskom jeziku. To dokazuje i posjećenost hrvatskih državnih hodočašća. Jezik i vjera vrlo su dobri partneri u jačanju nacionalne samosvijesti, međutim iz crkava naših hrvatskih sela sve više iščezava hrvatski jezik. Već desetljećima nema podmlatka među svećenicima hrvatskog podrijetla, a što je još veći problem, općenito ih nema među svećenstvom, pa se župe hrvatskih mjesta priključuje mađarskima, čime ona snažna spona iste vjere i istog jezika olabavi. Zbog toga postoji bojazan da i kod onih vjerskih blagdana i običaja koji se još uvijek čuvaju kod hrvatske zajednice, na kojima se još uvijek katkad čuju hrvatske pjesme i molitve, smanjuju i postupno nestaju. Mislim da ne preostaje drugo nego da svi naši hrvatski vjernici čine ono što čini vjernik kada se nađe u teškome životnom stanju, a to je da se obrati Bogu i počinje moliti, i to na hrvatskome jeziku, jer molitva je kao učenje jezika. Potrebno je određeno vrijeme ustrajne vježbe kako bismo progovorili, znači stalno obnavljati i koristiti se njime, da se ne bi zaboravio. Ako ćemo pak moliti na hrvatskome jeziku, istodobno ćemo jačati i znanje jezika i molitvu, koji su vrlo dobri partneri u jačanju nacionalne samosvijesti.

beta

Glasnikov tjedan

Sve više ima pobornika preferencijalnoga glasovanja kada se radi o glasovanju na liste.

Što to znači?

Oni kandidati koji dobiju svojim glasom i glasom drugih glasača na određenoj listi, između

svih ostalih koji su na listi, najveći broj glasova, neka me predstavljaju. Preferencijalni je sustav glasovanja onakav sustav u kojem s pravom glasa osim mogućnosti glasovanja za određenu listu imaju pravo zaokruživanja određenog kandidata s te liste, što se razlikuje od tzv. sustava „zatvorenih“ lista, gdje građani glasuju samo za željenu listu, a poredak kandidata na listi određuju stranke odnosno kandidacijske organizacije sami, te prvi s tih lista nose sve.

Ovaj sustav glasovanja kada se radi o izborima za narodnosne samouprave (na dvije od tri razine glasovanja kod narodnosnih izbora) i kod parlamentarnih izbora kod izbora predstavnika narodnosnih zajednica, glasnogovornika ili, ako osvoje povlašteni mandat, zastupnike manjina, doprinio bi možda snažnijim demokratskim gibanjima, snažio politički pluralizam s uključivanjem većeg broja zainteresiranih birača i pridonio političkom obrazovanju manjinskog glasačkog tijela, te politički aktivirao glasačko tijelo narodnosnih zajednica i narodnosnih interesnih krugova.

Narodnosni birači, temeljem sadašnjeg izbornog zakona glasuju za liste(u) i na izborima za narodnosne samouprave i na parlamentarnim izborima (samo jedna lista i može je postaviti isključivo državna narodnosna samouprava). Na izborima za državnu i teritorijalnu samoupravu glasuju za listu (e) (poslovu zakona liste mogu postavljati narodnosne udruge, može biti više lista), dok kod izbora za mjesnu samoupravu glasuju za kandidate.

Narodnosni birači tek birati mogu između više kandidata na mjesnoj razini pri

izborima za mjesnu narodnosnu samoupravu, ako ima više kandidata, primjerice bira se recimo četiri zastupnika u samoupravno tijelo, a kandidata ima deset, tada svojim glasom možemo podržati tek jednoga (ili maksimalno četiri) kandidata i time mu dati prednost pred drugima. Naš je glas valjan ako u ovom slučaju zaokružimo tek jednoga kandidata ili su nam simpatična dva, pa zaokružimo dva kandidata, ili su nam simpatična tri imena, pa zaokružimo tri kandidata, ili su nam simpatična četiri (što je maksimum u ovom slučaju).

Sve ove mogućnosti pred nama su kod izbora za mjesne narodnosne samouprave.

Prava je ovo rijetkost i vidljiva je tek u sredinama gdje u znatnom broju žive i politički su aktivni Hrvati, i raznorazne udruge koje kandidiraju, na razini dotičnoga naselja, županije, države.

Po svim naznakama, pred Mađarskim bi se parlamentom uskoro mogle naći zakonske izmjene izbornoga zakona i zakona koji se dotiču prava narodnosnih zajednica. Kakve će prijedloge glede toga imati vrhovna politička

tijela narodnosnih zajednica, skupštine narodnosnih državnih samouprava i hoće li biti javnih rasprava na tu temu, pokazat će vrijeme koje je pred nama.

Iz izjava nekih dužnosnika dade se zaključiti smjer tih promjena. Izborna godina 2019. pred vratima je i moguće su promjene glede mjesnih i narodnosnih izbora, od kojih je proteklo četiri godine te je bilo baš dosta vremena za razmišljanje i promišljanje, razgovore o mogućim zakonskim okvirima koji bi omogućili biranje pripadnicima narodnosnih zajednica koji žele birati, a ne tek u većini slučajeva tek glasovanje. Ovih je dana Vijeće Europske unije dalo prijedlog koji je prihvatio Europski parlament, te novim člankom 4.a propisuje se: „U izborima za Europski parlament države članice mogu predvidjeti mogućnost glasovanja unaprijed, dopisnoga glasovanja te elektroničkog i internetskoga glasovanja. Ista pravila o glasovanju unaprijed, dopisnoga glasovanja te elektroničkog i internetskoga glasovanja mogla bi naći mjesto u mađarskoj izbornoj zakonskoj normi.“

Branka Pavić Blažetin

Visoko priznanje generalnoj konzulici Vesni Haluga

Samouprava grada Mohača i Samouprava Baranjske županije zajedno su u Mohaču 20. kolovoza obilježile blagdan svetog Stjepana i Dan državnosti Mađarske. U sklopu niza svečanosti održana je i zajednička svečana sjednica dviju skupština u sklopu koje su dodijeljena županijska i gradska odličja. Svečanom sjednicom presjedali su mohački gradonačelnik József Szekó i predsjednik Skupštine Baranjske županije Zoltán Madaras.

Zoltán Madaras je uručio Odličje (Kitüntető Díj) predsjednika Skupštine Baranjske županije generalnoj konzulici Vesni Haluga. U laudaciji je naglašeno da je generalnoj konzulici Vesni Haluga istaknuto odličje dodijeljeno za izgradnju hrvatsko-mađarskih kulturnih, obrazovnih, gospodarskih i društvenih veza te za uzornu službu, odanost i predanost njihovu jačanju.

Laudaciju za Vesnu Haluga čita predsjednica mohačke Hrvatske samouprave Irena Udvarac.

Čelnici grada Mohača i župan Baranjske županije

Zastupničko tijelo grada Mohača dodijelilo je priznanja svojim sugrađanima povodom Dana državnosti Mađarske, 20. kolovoza. Tako su priznanja dobili i brojni pojedinci koji su svojim radom obilježili i život Hrvata u Mohaču.

Odličje predsjednika Skupštine Baranjske županije dodijeljeno je Vesni Haluga i Lenke Horváty.

Gradska priznanja dobili su među ostalima György Lehel, Zlatni prsten Grada Mohača, Katalin Kora, Nagradu Grada Mohača za odgoj i obrazovanje, a Stipan Daražac dobio je Počasnu nagradu Grada Mohača.

Predavajući nagradu generalnoj konzulici Haluga, istaknuto je da je ona svojim osobnim sudjelovanjem uvelike pomogla ostvarivanju veza i zajedničke suradnje u prekograničnoj regiji. Pri srcu je nosila sudbinu hrvatskih škola u županiji, vrtića, kulturnih ustanova, gospodarskih veza i uvelike je pomogla rad

György Lehel i Katalin Kora

Stipan Daražac

udruge Pannon EGTC. Pomogla je aktivnom razvoju veza pet hrvatskih i četiri mađarske županije. Na polju gospodarstva, kulture, obrazovanja, zajedničkih natječajeva i projekata, njegovanju kulta i nasljeđa Zrinskih tražila je mogućnosti suradnje i na polju prometnog povezivanja i sagledavanja daljnjeg razvoja s obiju strana granice, što bi pridonijelo jačanju položaja obadviju prekograničnih regija. Njezina četverogodišnja djelat-

nost daleko je nadmašila diplomatski protokol. Predanost, čvrsta veza s Čakovcem, Varaždinom i našom županijom, odnosno s južnim Zadunavljem obilježila je njezine aktivnosti. Svojim radom generalna konzulica Haluga jačala je i naše strateške ciljeve te joj još jednom zahvaljujemo na predanom i plodnom radu, istaknuo je predsjednik Skupštine Baranjske županije Zoltán Madaras.

U svom obraćanju generalna konzulica Haluga istaknula je: Od srca zahvaljujem na ukazanoj časti i priznanju koje ste mi dodijelili, a posebno me veseli da je to na današnji dan – dan svetoga Stjepana.

Naša dva naroda povezuje ista vjera, bogata zajednička povijesna i kulturna baština, dobrosusjedski odnosi te najveći i najčvršći most među nama hrvatska nacionalna manjina u Mađarskoj i mađarska nacionalna manjina u Republici Hrvatskoj, a simbol svega navedenoga upravo je sveti Stjepan.

Sveti Stjepan kralj podjednako je obilježio povijest obaju naroda, a na svima nama je da čuvamo sve ono pozitivno iz slavne prošlosti i na tome gradimo još bolju i svjetliju zajedničku budućnost.

Branka Pavić Blažetin

XII. Zemaljsko hodočašće Hrvata u Mađarskoj na santovačkoj Vodici

Dana 1. rujna 2018. na santovačkoj Vodici u prijedopodnevnim satima, u organizaciji Hrvatske državne samouprave, održano je XII. Zemaljsko hodočašće Hrvata u Mađarskoj. Vjernici su se okupljali na molitvu krunice, te polako pristizali iz svih krajeva Mađarske, gdje obitava hrvatski puk. Na poziv santovačke Hrvatske samouprave pridružili su im se i prijatelji iz Petrijevac, a došli su i hodočasnici iz Bačkog Monoštra. Misno slavlje, za sedamstotinjak i više hrvatskih vjernika, služio je mons. dr. Antun Škvorčević, požeški biskup. Hodočašću su pribivali i visoki uzvanici, među inima veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj Mladen Andrić, državni tajnik za vjerske, narodnosne odnose te za pomoć prognanim kršćanima pri Uredu premijera Miklós Soltész, glasnogovornik hrvatske manjine u Mađarskom parlamentu Jozo Solga, predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gugan i predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj Joso Ostrogonac. Misno je slavlje pjevanjem marijanskih pjesama uveličao santovački Crkveni zbor.

Biskup Antun Škvorčević, šeljinski župnik Jozo Egri i moderator Biskupskog ordinarijata Ivica Žuljević

Poslije pomurskoga Komara (Homokkomárom), ove su se godine hrvatski vjernici okupili na svečano misno slavlje i proslavu blagdana Male Gospe na santovačkoj Vodici. Ovo marijansko svetište bilo je mjestom također i VI. Zemaljskoga hodočašća Hrvata u Mađarskoj 2012. godine. Samo hodočastilište nalazi se na rubu sela i Santovačke župe, uz drveni izvor, te nosi i ime santovačka Vodica. U toj župi, utemeljenoj godine 1715., koju su kroz više desetljeća vodili franjevci Bosanske provincije Bosne Srebrene, a pripada Kalačkoj nadbiskupiji, ukazala se jednom

seljaku Gospa. Kalački je nadbiskup godine 1838., nakon potrebnih ispitivanja proglasio mjesto ukazanja svetištem. Od tada ga šokački Hrvati iz južne Mađarske, ali i drugi hodočasnici rado posjećuju. Na hodočastilištu uza skromnu kapelicu iz 1877. godine, danas se nalazi prikladan vanjski oltar i prostor za sudjelovanje većega broja hodočasnika. Pokraj kamenog oltara postavljen je najveći na svijetu kip Presvete Bogorodice, izrađen od

Procesija od kapelice do oltara

Pristižu pomurski vjernici.

nehrđajućeg čelika. Velebni je kip 13. listopada godine 2008. posvetio sadašnji kalački nadbiskup Balázs Babel, a dao ga je izraditi Santovac Sándor Vöö, koji je 1956. napustio Mađarsku. Kip Blažene Djevice Marije, veličine deset metara i pedeset i tri centimetra, po narudžbi darovatelja izradio je pečuški majstor István Rigó. Od njegova postavljanja neprestano stižu vjernici i hodočasnici iz obližnjih, ali i udaljenijih naselja, pa i inozemstva.

Toga je dana bdjela nad sedam stotina hrvatskih vjernika, koji su pristizali iz Bačke, Budimpešte, Baranje, Gradišća, Podravine i Pomurja, te iz Petrijevac i iz Bačkog Monoštra zajedno molili krunicu. Ni izričito toplo vrijeme nije ih sprečavalo u okupljanju, sklapanju ruku na molitvu i nutarnje razmišljanje. Po

starom običaju mimohod je krenuo od stare kapelice i pješačilo se do kipa Blažene Djevice Marije. Svečanu su povorku iza križa uveličali pomurski i santovački vjernici odjeveni u svojstvene narodne nošnje, svječajci, barjaci s likom svetaca, Blažene Djevice Marije ili rukom vezeni barjaci s motivom križa. Okupljene je u ime Odbora za kulturu i vjerska pitanja pri Hrvatskoj državnoj samoupravi, te santovačke Hrvatske samouprave pozdravio predsjednik Stipan Balatinac. Svečano je misno slavlje predvodio preuzvišeni monsinjor dr. Antun Škvorčević, požeški biskup, a suslužili su: moderator Biskupskog ordinarijata Ivica Žuljević, šeljinski župnik Jozo Egri i santovački župnik Imre Polják. Kako je rekao mons. Škvorčević, slavlje u Santovu nastavak je toliko drugih slavlja u marijanskim svetištima diljem Hrvatske, posijani biseri u tim svetištima. „Gledam vas i radujem se što

Santovački Crkveni zbor

Dio vjernika...

Visoki dužnosnici

i vi shvaćate kako je najsrdajnije mjesto hrvatsko svako marijansko svetište, pa i ovo. Jer nigdje nisu Hrvati tako srdačno raspoloženi kao pred Isusovom majkom u njezinim svetištima“, reče mons. Škvorčević. Pozvao je vjernike neka u ovome svetom slavlju odaju Bogorodici sve ono svoje što nose lijepo, odano, radošno za nju, ali također neka povjere i terete života koje nose. Potom je uslijedilo čitanje Knjige proroka Miheja, što ga je govorila Blaženka Mandić, i čitanje poslanice svetoga Pavla apostola Rimljanima, što je govorio Stipan Balatinac, a rodoslovlje Isusa Krista po Evanđelju Mateja čitao je moderator Biskupskog ordinarijata Ivica Žuljević. U svojoj je propovijedi preuzvišeni monsi-

njor dr. Antun Škvorčević, nadovežući se na narečeno evanđelje, naglasio da postoji rodoslovlje svake hrvatske obitelji, i dok nam evanđelist spominje Isusovo ljudsko rodoslovlje, on nas potiče da razmišljamo po svome rodoslovlju, jer po tome će se prepoznati kamo pripadamo. „Promišljati o svome hrvatskom identitetu, o našoj posebnosti, mi ne možemo izvan te matice duhovne kojoj mi Hrvati pripadamo. Jer u tom se očituje također Božja veličina što on svakomu narodu daje mogućnost da na drugačiji način živi čovjeka, ali uvijek iznova čovjeka. (...) Radujem se zajedno s vama danas što pripadam toj snazi Božjoj koja traje u našem hrvatskom narodu trinaest stoljeća. (...) Ujedno zahvalju-

Svetačka slavlja

jem svima vama što se vi ovdje u Mađarskoj ne odričete toga hrvatskoga načina biti čovjek kroz povezanost s Bogom u Crkvi katoličkoj. A u tom služenju ima jedinstvenu ulogu Isusova majka, koju su Hrvati od početaka razumjeli“, naglasio je u svojoj propovijedi mons. Škvorčević. Istaknuo je da su marijanska svetišta dragocjena mjesta duhovne hrvatske izgradnje, jer mi Hrvati imamo jednu posebnu marijansku duhovnost. Kroz propovijed također su hrvatski vjernici dobili i odgovor, utjehu kada bojazno govore koliko je Hrvata malo. Jer kako je govorio mons. Škvorčević, nije mnoštvo, broj važan, nego kvaliteta nutarnja, duhovna i ljudska. „Onoliko ste vi veliki koliko ste vi veliki u srcu i duši, a ne može čovjek ostati malen koji svaki dan Bogu omogućuje da bude prisutan u njegovu životu“, istaknuo je požeški biskup.

Toga su ružanskoga dana hrvatski vjernici iznijeli svoje srce pred onu Isusovu majku koja je tijekom trinaest stoljeća osvjeđočila koliko im je vjerna, te su joj vjernici osvjeđočili svoju vjernost i odanost. Misno je slavlje pjevanjem marijanskih pjesama uveličao santovački Crkveni zbor, uz vodstvo mjesnoga kantora Žolta Široka.

Kristina Goher

Župno proštenje

Zajednički ophod hrvatskih i mađarskih vjernika

Povodom blagdana Velike Gospe u Santovu je proslavljeno župno proštenje. Budući da je blagdan pao na srijedu, slavio se u nedjelju, 12. kolovoza, kada je, već po navadi, između dviju misa, mađarske i hrvatske, održan zajednički svečani ophod hrvatskih i mađarskih vjernika oko župne crkve. Misna je slavlja služio santovački župnik Imre Polyák. Na blagdan Velike Gospe služene su mise po nedjeljnom redu. Misno slavlje na hrvatskome jeziku predvodio je velečasni János Sztrikovics, umirovljeni župnik rodom iz Bezdana.

S. B.

Prvo međunarodno natjecanje ribiča

Bački Hrvati iz Mađarske gostovali u Tavankutu

Sportsko udruženje sportskih ribolovaca „Tavankut“ koje je osnovano poradi razvoja i unapređenja sportskog ribolova, za zaštitu i očuvanje tavankutske akumulacije, 7. srpnja organiziralo je natjecanje ribiča. U ime domaćina okupljene je pozdravio predsjednik udruge Goran Mihaljević. Na prvome međunarodnom natjecanju, koje je održano na tavankutske novom jezeru, uz domaće ribiče sudjelovali su i gosti iz Mađarske te Hrvatske. Na poziv domaćina sudjelovale su družine bačkih Hrvata iz Mađarske – Kačmar 1, Kačmar 2, Baćino, Santovo i Gara, a pozivu su se odazvali i članovi Sportskoga ribolovnog društva „Linjak“ iz baranjskog Topolja u Hrvatskoj. Prvo mjesto u kategoriji „najveća riba“ osvojili su kačmarski ribiči. Nakon svečanoga proglašenja rezultata, druženje je nastavljeno uz bački riblji paprikaš i dobru kapljicu.

S. B.

Pečuški kermez

Križni se put molio na tri jezika.

Obljetnica posvete bazilike svete Marije Velike (Santa Maria Maggiore) u Rimu u narodu je slavljena kao Gospa Snježna, Gospa od Sni(je)ga ili Ledena Gospa. Blagdan nosi ovaj naziv prema legendi proširenoj u 14. stoljeću. U noći 3. kolovoza 352. Gospa ukazala se tadašnjemu papi Liberiju i rimskom patriciju Ivanu. U tom ukazanju naredila im je da joj u čast izgrade crkvu na mjestu koje će biti obilježeno snijegom. Snijeg je pao 5. kolovoza na Eskvilinu, jednom od sedam rimskih brežuljaka. Papa Liberije dao je sagraditi crkvu, danas slavnu, veliku, rimsku Liberijansku baziliku.

I tako se počelo širiti štovanje i kult Gospe od Snijega, Snježne Gospe, pa i u Pečuhu na jednom od najljepših tamošnjih brda, na Brdici, sagrađena je crkva u znak štovanja Snježne Gospe. Gradom je harala kuga 1690. – 1691. godine, pa su se nakon toga Pečušci, među njima tada brojni Hrvati koji su nastanjivali

Od svog utemeljenja u studenom 2014. godine do danas mijenjao se sastav pečuške Hrvatske samouprave. Uz tri zastupnika koji su od utemeljenja 2014. članovi Samouprave, Gugan, Blažetin, Bošnjak, četvrti zastupnik je bio Jozo Hari koji je 2016. dao ostavku, poslije njega na listi je slijedio Mišo Balaš koji je 2017. dao ostavku, a njega je na listi slijedio današnji zastupnik Szabolcs Szöllösi.

U 2017. godini Samouprava je gospodarila s okvirnim proračunom od 14 748 000 Ft, ostvarenim prihodima od 12 498 000 Ft, ostvarenim rashodima 7 183 000 Ft i ostatkom od 5 315 000 Ft.

Grad Pečuh iz svoga proračuna pomaže rad Hrvatske samouprave. Na sjednicama Narodnosnog odbora u proljeće ove godine odlučeno da će se pomagati programi narodnosnih samouprava, tako i pečuške Hrvatske samouprave, koja je tražila potporu za tri programa: organizaciju Kobasijade, svetih misa na hrvatskom jeziku i podučavanje tambure. Grad Pečuh za potporu narodnostima u Pečuhu izdvojio je šest milijuna forinta u 2018. godini, od čega će prijedlogom Narodnosnog odbora (članovi su predsjednici, zastupnici narodnosnih samouprava koje djeluju u Pečuhu, tako i predsjednik pečuške Hrvatske samouprave Ivan Gugan) Hrvatska samouprava dobiti 800 tisuća za spomenute programe, a Narodnosni odbor ostavio je i dio sredstava za organizaciju prosinačkoga Narodnosnog dana. Predsjednik je Narodnosnog odbora zastupnik Skupštine grada Pečuha Jozo Hari.

ulice ispod Brdice, zakleli da će sagraditi crkvu. Na leđima, rame-nima noseći sve što je potrebno prema bijeloj stijeni, sagradiše crkvu, na mjestu koje im je označila Gospa. Crkva je sagrađena 1697. godine, prije 321 godinu i brzo je postala hodočastištem brojnim vjernicima iz Pečuha i okolnih naselja pa i u onim naseljima u kojima je živjelo hrvatsko stanovništvo. Papa Grgur XVI. dao joj je naslov hodočastišta.

Hrvatska samouprava grada Pečuha, četveročlano zastupničko tijelo, čiji je predsjednik Ivan Gugan uza zastupnike Stjepana Blažetina, Blaška Bošnjaka i Szabolcsa Szöllösi, otprije tri godine organizira Pečuški kermez (proštenje, crkveni god) na sam blagdan Snježne Gospe, 5. kolovoza.

Barčanski KUD Podravina

Gledatelji iz brojnih baranjskih naselja

Naime, i ove se godine krenulo u jutarnjim satima prema Brdici i crkvi, križnim putem koji se molio na tri jezika: mađarskom, njemačkom i hrvatskom, a predvodio ga je od crkve svetog Augustina do svetišta svećenik Róbert Máger, ravnatelj crkve Snježne Gospe. U molitvi se pedesetak vjernika popelo do crkve gdje su ih čekali vjernici te je svetu misu služio mohački župnik Ladislav Bačmai, uz pjevanje Ženskoga pjevačkog zbora Augusta Šenoae. Nakon svete mise na hrvatskom jeziku slijedila je misa na njemačkom i mađarskom jeziku. Misu na mađarskom jeziku i ophodnju predvodio je pečuški biskup György Udvardy. Nakon mise na hrvatskom jeziku većina nazočnih se uputila na kulturni program kod tekijskih ruševina, u organizaciji pečuške Hrvatske samouprave. U programu su nastupili sudionici Ljetnog kampa hrvatskih tradicija koji se već treću godinu zaredom održava u organizaciji udvarske Hrvatske samouprave, a potom barčanski KUD Podravina uz pratnju orkestra koji okuplja Zoltán Vizvári. Među publikom našli su se vjernici koji su pribivali svetoj misi, iz Katolja, Kozara, Udvara, Olasa, Barče, Vršende, Šikloša... i naravno iz Pečuha.

Branka Pavić Blažetin

Dječji kamp KUD-a Tanac

Dječje tradicijsko stvaralaštvo ima sve naznake predajne kulture, a upravo tradicija, kultura i povijest čine narod velikim i jedinstvenim. Hrvatski je narod uvijek nastojao prenijeti djeci „život i običaje“ svog vlastitog i svojih predaka. Veliku ulogu u prijenosu takva znanja ima folklor koji se bavi elementima plesa, igre, glazbe i likovnog stvaralaštva. Pomoću raznih glazbeno-plesnih sadržaja djeca imaju mogućnost upoznati pjesme i plesove iz svoje okoline, ali i drugih dijelova Mađarske gdje žive Hrvati te matične domovine. Sam je angažman djeteta u očuvanje kulturne baštine od velikog značaja, a u samom djetetu probuđuje ljubav prema svojoj tradiciji i kulturi. Osim igara i plesova važan dio folklornih sadržaja su narodne nošnje i tradicijski instrumenti. S kvalitetnim i promišljenim odabirom sadržaja možemo kod učenika probuditi ljubav prema tradiciji i kulturnoj baštini. To je bio, a i danas je prvenstveni cilj KUD-a Tanac. KUD Tanac kao i prošle godine, tako i u ovoj godini je organizirao hrvatski kamp narodnih plesova za djecu. Kamp se održava u Sportskom kampu u Orfuu, nedaleko od grada Pečuha, blizu prirodnih vrednota Planine Meček od 13. do 17. kolovoza. Prijaviti su mogla djeca od 6 do 14 godina u školama gdje se predaje hrvatski jezik (Županija Baranja, Županija Šomođ i Županija Bačka) i kod civilnih udruga koje se bave hrvatskim folklorom u istim županijama. Djeca su se prijavila uglavnom iz Obrazlovnog centra Miroslava Krleže u Pečuhu. Osnovnoškolce su svrstali u dvije skupine, prema dobi, kako bi se radionice i pojedinačna zanimanja mogla pro-

voditi na najvišim razinama. U kampu djeca su mogla upoznati kulturnu baštinu Hrvata u Mađarskoj, posebice folklornu baštinu, narodne pjesme, hrvatske melodije, tradicijsku glazbu i hrvatski jezik. Kamp je nudio i druge sportske aktivnosti kao što su sportska zanimanja (odbojka, nogomet, rukomet, badminton, natjecateljske igre), pristup plaži u obližnjem vodenom parku, zajedničko veslanje na Pečuškom jezeru sa zmajskim čamcem, izlet u prirodu, ručne radionice, izlet koji uključuje posjet vodenog mlina i upoznavanje starog mlinarskog zanata (zajedničko spremanje domaćeg kruha). Osim tih aktivnosti djeca svaki dan su imala ples po skupinama prijepodne i poslijepodne uz živu glazbu tamburaškog orkestra i gajdaša. Pored toga imali su i pjevanje, da bi upoznali tekstove i melodije plesova. Na završnom danu koja se organizirala u gimnastičkoj/ plesnoj dvorani

sportskog centra svaka je skupina predstavila drugoj skupini naučene plesove u okviru različitih koreografija. Predavači ljetnog kampa ujedno su i članovi KUD-a Tanac, dobri su stručnjaci hrvatskog folkloru i hrvatske tradicijske kulture Hrvata u Mađarskoj. Ples za mlađu skupinu (uglavnom djeca do osme godine) su predavali Mirjana Bošnjak i Jozo Szavai, dok drugu skupinu su vodili Ramona Štivić i Robert Takač. Odgovoran nastavnik za sportske aktivnosti je bio Nikola Ištoković, nastavnik tjelesnog odgoja. Kamp je ostvaren s potporom Hrvatskog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu i Kulturno-umjetničkog društva Tanac. Cilj kampa je da djeca zavole hrvatski folklor, kulturu i jezik, te da pomoću toga ojačaju svoj hrvatski identitet. - rmn -

Trenutak za pjesmu

Obećana zemlja

Obećaje nam zemlju. Žune žute živahno u njoj lijeću. Srne imaju sitne šuplje rogove. Ali ovdje vječno padaju kiše. Jabuke zrele na smrt sjećaju nujno. Ja sam sam i svi smo strašno sami. Recite vrapcu da mi dođe na prozor. Ne, sad neću pojesti jabuku. Zaspao ću s mislima na suncokret tužni, sjećanje tužno.

Stjepan Bešlić

Prisička subota gastronomije, druženja i radosti

Četiri organizatori su združeni, i to: Seoska samouprava, Hrvatska samouprava, Kulturni dom Prisike i Zbirka sakralne umjetnosti Hrvatov u Ugarskoj, čiji aktivisti su u glavu zeli da će prik sela i krajine po svaku cijenu prestiž napraviti lepnyam i renovicam. Da su u toj namjeri na odličnom putu, to zlamenuje i to da 11. augustuša, u subotu, održano je jur treće spravišće uz prisičke specijalitete, a mirno moremo reći i cijele okolice. Razlika je samo u kuhnji i ženi, prisičkoj, židanskoj ali uprav plajgorskoj, ke su jur od ranoga jutra marljivo djelale u parku Hali, polag velikoga jezera. Lepnji s bućom, sirom, makom, najnovije i sa slaninom i kobasicami su se djelomično pekli na licu mjesta u peći, a

Židanski zastupnik nestrpljivo čeka na svoj dio lepnya

Spašavanje iz jezera - scena spasilačkoga društva

dobra doza je otputovala i u Čepreg na pečenje. Govedsko meso, supa, kot podloga renovici, cijelo dopodne su bili u pripravi, a u bograču od sto kili mesa se je kuhao perkelt. Posjetitelj je bilo dost, jer vrime je stalo uz čuvanje tradicij, a dica su se dobro zabavljala pri različni djelaonica. Oko 13 uri Janoš Grüll, načelnik sela pozdravio je sve goste, med njimi i Maju Rosenzweig Bajić, savjetnika Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti, Ivana Gugana, predsjednika HDS-a, a i Štefana Krizmačića, predsjednika Hrvatske samouprave Željezne županije. Ivan Gugan je u svojem svečanom govoru pohvalio inicijativu jer, kako je rekao, tradicionalna jila dužni smo sačuvati isto tako kot i kulturu i naše običaje. Ovom prilikom je uručio i spomenicu ter plaketu ke su predane na trećem pečuškom Danu hrvatskoga školstva u Ugarskoj pedagogom ki su čuda djelale za naš narod i

Novinar Tomo Füre pomaže židanskim ženam

Marljiva ekipa pri pripravljanju renovice

materinsku rič. Umirovljena školska direktorica Unde, Marija Fülöp-Huljev, onda ni mogla biti nazoči, ali sad je veselo prikzela zahvalnicu. Za objedom, pri kom, naravno, nigdor gladan nije ostao, slijedio je spasilački spektakl na jezeru, kako ekipa u branjenju suprot katastrofov izvliče na suho «zabludjene dičake» ki su se naglo našli u vodi. Otpodne je veseljake pod šatorom još dočekao kulturni program s opernimi pjevači, židanskimi tancoši i prisičkimi jačkari, a svirka Šetnje, u polnoći još i s rođendanom, do ranoga svitanja je budnim i srićnim držala sve one ljude ki su toga dana našli put do Prisike, gastronomije, druženja i radosti.

Tiho

Organizatori i časni gosti pred objektivom

HOŠIG Te zove!

Kamp hrvatskoga jezika i narodopisa

Budimpeštanki Hrvatski vrtić, osnovna škola, gimnazija i đачki dom potkraj kolovoza svake godine organiziraju Kamp hrvatskoga jezika i narodopisa za polaznike škola gdje se predaje hrvatski jezik. Ove godine u Kamp, koji je bio od 27. do 31. kolovoza, prijavilo se dvanaest učenika. Oni su pristigli iz Bizonje, Erčina, Gare i Zrenjanina. Voditeljica je tabora bila voditeljica đачkoga doma Estera Daražac Bakóczy, a sadržaji su ostvareni uz sudjelovanje pojedinih nastavnika, profesora Škole.

Kako svaka škola u Mađarskoj gdje se predaje hrvatski jezik, tako i budimpeštanski HOŠIG traži mogućnosti za povećanje broja polaznika ustanove. Promidžbena turneja, gostovanja, pa tako i Kamp hrvatskoga jezika i narodopisa. Malo je ili mnogo tih nekoliko dana? Toliko toga za predstavljanje i ispričanje, ali je još ljeto i neka ne bude na silu opterećenje za sudionike. To su samo nekoliko osnovnih zamisli, kako sastaviti program Kampa. Polazna je zamisao da neka djeca upoznaju školu, profil i nekoliko nastavnika, profesora ustanove. U ovogodišnjem su taboru sudjelovali: Zsófia Völgyi (4. r.), Ninetta Nyíró (5. r.) i Bizonjka Antonija Guljaš, Mikša Marcinka (7. r.), Roland Lippai (8. r.), Veronika Hekmann (8. r.), Teréz Hekmann (5. r.), Vivien Sović (8. r.), Erčincac Imre Bacako (8. r.), Doroti Galo (6. r.) i Garkinja Bettina Kettinger (7. r.) te Stefan Bundalo iz Zre-

U Budimskoj tvrđavi

U Croatici...

Na satu informatike

njanina. U okvirima Kampa polaznici su sudjelovali na satu hrvatskoga jezika, kemije, informatike, likovnog odgoja, narodopisa i sata u knjižnici. Učio se hrvatski jezik, o Hrvatima u Mađarskoj, opuštalo se uz crtanje i stvaranje, na satu informatike predstavilo se što sve krije internet, kako baratati s Fejsom, u knjižnici čaroliju knjiga i kroz priču mladića Endija i njegove pjesme „Atom“ nadohvat je ruke uspješnost i samopouzdanje, što se krije u svima nama, samo ih treba potaknuti ili probuditi. Učile su se hrvatske pjesme, plesovi, slušala se hrvatska glazba, a bilo je i malo športa i kviza. Sudionici Kampa upoznali su i pojedine znamenitosti mađarskoga glavnog grada poput zgrade Parlamenta, Budimske tvrđave, Vodenoga grada, Matijine katedrale, obišli Margitin otok te posjetili i grad Dalmatina ili Senandriju. Pogledali su i promidžbeni film o HOŠIG-u, te posjetili Croaticu. Ravnatelj Čaba Horvath predstavio je rad tvrtke kojoj je na čelu, od izdavačke do kulturne djelatnosti, a jednako tako učenici su upoznali i djelatnost Medijskoga centra Croatica, zasebno s Hrvatskim glasnikom i Radiom Croatica, te s profilima Centra i svi su dobili po jedan broj tjednoga broja Hrvatskoga glasnika. U provedbi Kampa sudjelovali su: Katica Benčik, Zorica Jurić, Klara Bende Jenyik, Katica Šokac, Anita Bándy, Anica Mandić, Zoltán Csomós, Éva Kollár, Ágnes Nagy, Katalin Görbicz, Zoran Marijanović, Tamás Wenzel i Stjepan Dombai. I kako veli voditeljica Estera Daražac Bakóczy, školsku godinu 2018./19. u HOŠIG-u će započeti Zrenjanincac Stefan Bundalo koji je za školu doznao od bratića Ivana Momirova, i ako se od polaznika samo nekoliko njih odluči za Hrvatsku školu, bit će presretni. Uime Škole zahvaljuje Hrvatskoj samoupravi XIII. okruga, garskoj Hrvatskoj samoupravi i erčinskoj plesnoj skupini „Zorica“ što su novčano poduprli ovogodišnji Kamp hrvatskoga jezika i narodopisa.

Kristina Goher

Dan Plajgorcev

Blagoslavljanje mrtvačnice, Miloradićev vijenac i skupno veselje

Najmanje selo Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj, Plajgor, na samom esterajskom hataru pucketa od lipote. U njemu je registrirano 120 stanovnikov polag Glavne ulice, okolo je selo nužno objavljeno lozami, kako ja rado velim, mjesto je ovo iz bajke. Majucka crikva posvećena sv. Martinu od praga gleda brižno na vlašće selo, a nekako točno u plajgorskom srcu se nalazi Meršičeva hiža, na čelu s hrvatskom zastavom, a nedaleko od nje i Seoski stan. Štefan Dumović iz Hrvatskoga Židana i ovdašnji far-nik, svenek spomenu u molitvi sve ovde živeće, med kimi dar polovica je katoličanske vjere, još se čuvaju, obnavljaju, polipšaju spolom sakralne gradjevine i spomeniki. Seoski dan Plajgorcev i ujedno i Hrvatski dan 12. augustuša, u nedilju, po običaju se začme svetom dvojezičnom mašom. „Seoski dan nije samo za jilo i pilo, nije samo za kulturu, iako je sve to potribno za nas sve

Na spominak Mate Meršića Miloradića se položi vijenac

Dio gostov i domaćinov

Jačkarni zbor Peruška Marija iz Hrvatskoga Židana

K novoj mrtvačnici pelja novi put

Parlamentarni zastupnik Péter Ágh i načelnik sela Vince Hergović pri predaji mrtvačnice

skupa, nego je povezan s crikvom, molitvom da prosimo Božji blagoslov na ovo malo selo i na ljude, jer jedno malo selo već se žrtvuje za jedan seoski dan, nek jedno veće. Mi smo ovde, a naši Plajgorci su u službi, zaposleni su, oni nas kanu podvarati, priredjuju mjesto. Seoski dan je i svečevanje kad dojdedu k nam visoki gosti da vidu kako smo mi bogati i da vidu i to, kako je kod nas i velika borba za opstanak”, naglasio je prodikač svete maše ki je za dar u riči prikdao gostom i mali povijesni vodič Plajgora. Potom je svečani skup na cimitoru odšetao do mrtvačnice, na kojoj je krov obnovljen, predkrov napravljen i unutra je polipšana, štoveć od crikve do mrtvačnice su pomećene i pločice od državne potpore, od trih milijun forintov. Štefan Dumović je blagoslovio objekt, a načelnik Vince Hergović i parlamentarni zastupnik Péter Ágh prerizali su pantliku, obećavajući i nadalje pomoć za seoske projekte, obnove u boljitku žitka u ovom naselju. Put od crikve do Meršičeve hiže svako ljeto je isti, kade pod hrvatskom zastavom uz himnu i molitvu Gradišćanskih Hrvatov položi se vijenac na spominak gradišćanskoga velikana Mate Meršića Miloradića. Pod šantorom dva tajedne teče jur žitak, a od jutra se obraćaju plajgorske žene i muži da na gostovanju sve štima. Od već fele jila se more izabrati za objed, sve nazočne i ovde pozdravlja parlamentarni zastupnik, a i Maja Rosenzweig Bajić, savjetnik Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti, a odzada na dvoru odvija se pravi dičinji piknik s moljanjem, skakanjem, igrom. Otpodne, iz susjedstva skoču i židanske jačkarice Peruška Marije, ke zaistinu svaki put dočaraju jačkami još bolju volju. Kad ostavljam za sobom ovo dostojno čudo s prekrasnim pogledom i iz daleka, valja priznati, u Plajgor je vik vridno projti da se duša smiri i da se napuni pozitivnošću i zahvalom za svu tu lipotu u kojoj na neki način i mi postanemo spolom dilniki...

Tiho

Hrvati u Potonji

U organizaciji potonjske Hrvatske i Seoske samouprave, u tom je naselju 11. kolovoza organiziran redoviti Hrvatski dan. Plodna je i puna razumijevanja suradnja mjesne Hrvatske samouprave, na čelu s Jozom Dudašem i tamošnjega zastupničkog tijela, na čelu s načelnikom Tamásom Reizom, što se vidi na svim priredbama koje se organiziraju u ovome malom podravskom naselju. Hrvatsku samoupravu, uza spomenutoga predsjednika Jozu Dudaša, čine zastupnici Kráner Istváné, Josip Vučeta i József Havasi. Jozo Dudaš je i zastupnik sedmočlanoga zastupničkog tije-

Jozo Dudaš, Gabor Silović i Ivo Pavleković

Nekada je Potonja bila mnogoljudno naselje. Tako 1941. godine brojila je 699 stanovnika, od čega se njih više od 80 % izjasnilo kao Hrvati. Po zadnjem popisu stanovništva, 2011. godine 87,9 % su kazali da su Mađari, 6,3 Cigani, 58,8 Hrvati, a značajka spomenutoga popisa bila je mogućnost biranja i više samobitnosti.

Potonjani s prijateljima iz Gornje Bazje

la Hrvatske samouprave Šomođske županije, gdje djeluje trinaest hrvatskih mjesnih samouprava od kojih je jedna potonjska. Potonja je naselje s dvjestotinjak stanovnika, većinom Hrvata postarije dobi. Djeca idu u lukoviški vrtić, a u osnovnu školu uglavnom također u Lukovišće.

Na izborima za mjesne i narodnosne samouprave 12. listopada 2014. godine u hrvatskome biračkom registru bilo je upisano 110 potonjskih birača, od čega je njih 74 i pristupilo izborima te izabralo od pet kandidata četiri zastupnika. Sastav Seoske samouprave i osobu načelnika moglo je birati 180 Potonjana s pravom glasa, od čega je njih 109 pristupilo izborima. Za načelnika je izabran Tamás Reiz, a za zastupnike Jozo Dudaš, Kráner Istváné, Jozo Vučeta i Zoltan Silović.

Potonjani i vaša urednica

Ovogodišnji Hrvatski dan odlikovali su kasni prijepodnevi programi za djecu, igrala se i prijateljska nogometna utakmica, a služena je i sveta misa u tamošnjoj crkvi. Misu je služio velečasni Vlado Škrinjarić iz Podravke Moslavine uz orguljašku pratnju martinačke kantorice Ančike Gujaš. U hrvatskome kulturnom programu nastupio je kukinjski KUD Ladislava Matušeka. Slijedila je večera te bal uz orkestar Dinamit.

Branka Pavić Blažetin

Hrvatski dan u Dombolu

U organizaciji Hrvatske samouprave sela Dombol, na mjesnom nogometnom igralištu je održan 17. kolovoza tradicionalan „Hrvatski dan u Dombolu“. Pozvane goste i svakog zainteresiranog su čekali od pola sedam, a nakon toga od 19 sati je otpočeo kulturni program. Nakon pozdravnih riječi kulturni program je započeo KUD Podravina iz Barče, koji su svakoga oduševili podravskim melodijama i koracima u izvornoj narodnoj nošnji uz pratnju orkestra Vizin. Nakon toga je Orkestar Vizin malo laganije melodije odsvirao, koje su za vrijeme zalaska sunca dočarale osjećaj zalaska sunca na obali Jadrana. Poslije toga opet smo mogli čuti podravske melodije u izvedbi Tamburaške škole iz Martinaca, te na kraju programa slijedio je Podravsko kolo s najčešćim pjesmama toga kraja. Program se zaključio zajedničkom večerom, što je slijedila plesačnica i druženje do jutarnjih sati uz Orkestar P+. Program ne bi se moglo ostvariti bez potpore Hrvatske samouprave Šomođske županije, Saveza Hrvata u Mađarskoj, Zajednice podravskih Hrvata, Hrvatske državne samouprave, Hrvatskoga kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin“, Ministarstva ljudskih resursa, Fonda za razvoj ljudskih potencijala i Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Peču.

Ruža Šebešćen, predsjednica dombolske Hrvatske samouprave, sa suprugom Tiborom i kćerkom Oršoljom

Mala stranica

IZ NOVINARSKJE RADIONICE MEDIJSKOG CENTRA CROATICA

DJEVOJKA S PLAVOM KOSOM

Ovo ljeto Srednjoškolski kamp u Zavičaju sigurno nikada neću zaboraviti jer sam upoznao jednu prekrasnu djevojku. Bilo mi je prelijepo kada smo se mogli družiti, zajedno se sun-

Zajedno u skupini s dragom djevojkom

čati, kupati. U Kampu je bilo i obvezatnih programa, a katkad nismo bili u zajedničkoj skupini, i to me je ljutilo. Uvijek sam htio biti s mojom ljubavi. Jednu večer smo išli u neki klub gdje smo se mogli družiti i plesati. Za mene je taj dan bio najbolji, mogao sam plesati s djevojkom, šetati s njom uvečer na obali mora. I zadnji dan sam želio biti što više s njom, ali to nastavnici katkad nisu dopuštali, pa sam bio tužan, ali ipak mi je bilo prekrasno u tom Kampu. Nadam se da ću još vidjeti svoju prekrasnu djevojku s plavom kosom.

Gergely Bus
HOŠIG-ov učenik

RAZDRAGANI DAN

Moj je omiljeni dan bila srijeda kada smo bili u Ninu i u Zadru. Ujutro smo se još kupali u hladnom moru a zatim smo se svi zagrijavali za Nogometno svjetsko prvenstvo. U zraku smo već svi osjećali da cijela Hrvatska diše jednim plućima, a i mi zajedno s njima. Još smo dovršavali navijačke

majice s pomoću serdahelskih učiteljica, da uvečer možemo hrabriti Vatrene. Prije negoli smo otišli u Zadar na zajedničko navijanje, posjetili smo i Nin, gradić u blizini Zadra gdje smo se prošetali i jeli sladoled. Zatim je slijedio Zadar, čuvene Morske orgulje su nam dale početni zvuk za navijanje. Nakon razgledanja grada počela je utakmica poluzavršnice Svjetskoga prvenstva; Hrvatska – Engleska. Prvi gol koji je zabila Engleska jako nas je razočarao, ali kada je Perišić zabio gol, bila je golema „eksplozija“ na trgu. Svatko je vikao, veselio se i bili smo u razdraganome stanju. Pjevali smo naučenu pjesmu „Igraj moja Hrvatska“. Bili smo jako ponosni na hrvatsku momčad, dakako i na Perišića. Nakon drugoga gola koji je Modrić zabio, trg se pretvorio u crvenu boju. Vikali smo, pjevali i već smo znali da je Engleska ispala iz Svjetskog prvenstva. Inače, moj je omiljeni igrač Danijel Subašić jer izvršno brani, često je uspio odbiti lopte koje je dobio od Engleza. To je bio najbolji dan za mene i jako smo ponosni na Vatrene. Bravo, Vatreni!

Vivien Ujhazi

Učenje navijačke pjesme (Vivien Ujhazi druga slijeva)

TRIBUNJ, ZLARIN, PRVIĆ, NIN, PAG ŠIBENIK, ZADAR – U PREKRASNIM JADRANSKIM GRADOVIMA

Nisam prvi put bila u taboru na Pagu, ali sada mi je bilo najbolje jer sa mnom su bile moje najbolje prijateljice. Jako sam se dobro osjećala! Iako je put bio dug iz Santova (prvo je trebalo putovati do Pečuha, pa do Kaniže, i zatim svi zajedno do Vlačića), isplatilo se. Prekrasno more, duge šetnje na obali mora, prekrasan izlet brodom od Tribunja do Prvića, gdje smo pogledali muzej i grob Fausta Vrančića. Baš je bilo zanimljivo, nešto smo već znali o tom izumitelju, leksikografu, ali sada smo mnogo više saznali, npr. da se njegovim izumom padobrana i danas koriste prilikom izradbe padobrana, da se današnji mlino- vi, viseći mostovi grade po njegovim izumljenim načelima. Bilo je zanimljivo. Najviše mi se sviđao kratak film

Putovanje brodom u Prvić; Mirela Galić (prva zdesna) s prijateljicama

o Vrančićevu životu i izloženi maketi. Bio je doživljaj i jesti na brodu, na brzinu su ispekli ribu, zanimljivo je da u brodicu stane i kuhinja i još smo svi mi imali sjedalo. Istog smo dana pogledali u Šibeniku spomenik Dražena Petrovića koji spada u red najvećih hrvatskih sportaša svih vremena. Treći dan posjetili smo Nin, tamo smo pogledali najmanju katedralu svijeta, crkvu Sv. Križa. Navečer u Zadru poslušali smo Morske orgulje i divili se ljepoti krajolika, pravili selfije. Na tamošnjemu glavnom trgu okupili smo se s drugim navijačima da navijamo Hrvatima u poluzavršnici. Cijeli je trg bio pun ljudi. Došla su djeca i odrasli, čak i stariji. Svatko se veselio i pjevao kada se začula hrvatska himna. Mnogi su obukli dres s imenima poznatih hrvatskih nogometaša. Zastave su lepršale u zraku. Utakmica je završila s hrvatskom pobjedom. Ovogodišnji Srednjoškolski kamp bio je vrlo bogat i u radionicama, osim uobičajenih jezičnih vježba imali smo učenje pjesme uz Fanikinu, Mateinu, Ivanovu i Stjepanovu gitaru, modernog plesa s djevojkama iz Serdahela i Budimpešte, novinarske i dramsku radionicu, upoznali smo se s vještinom snimanja, izradbe izvorne majice, dječaci su igrali nogomet, a osim toga često se kupali u moru. Za mene će to putovanje ostati trajna i prelijepa uspomena!

Mirela Galić

NEZABORAVNE USPOMENE

Dobro sam se osjećala u taboru jer su programi bili zanimljivi. Sviđali su mi se izleti, ali kupanje na plaži bilo je najbolje. Vrijeme je bilo uvijek ugodno. Bili smo na lijepim mjestima. Jako je bila dobra vožnja pedalnima, gotovo svaki dan smo ih iznajmili. U Zadru smo uspjeli pogledati utakmicu Hrvatska – Engleska, koja je bila izvanredna. Svakog poslijepodneva imali smo zanimljiva zanimanja: jezične vježbe, ples, pjevanje, bojanje majica i slično. Išli smo na mnogo takvih mjesta kamo možda nikada više neću ići. Bilo je jako zanimljivo! Naš je smještaj bio na prelijepome mjestu, plaža je bila izvrsna, a i hrana u Kampu.

Kristina Kőrösi

Najbolje je bilo kupanje (Kristina Kőrösi na sredini).

„Zvijezde“ kajkavskog narječja

Kajkavsko narječje u Pomurju njeguju samo stariji naraštaji, o njemu se uči i u školskim ustanovama, no na dijalektu već ni mještani srednje dobi ne razgovaraju. Priredba „Traži se zvijezda Pomurja“ zapravo je pokrenuta radi njegovanja dijalekta preko kratkih kazališnih scena, narodnih pjesama i folklora. Svake je godine mlinaračka Hrvatska samouprava domaćin ove vrlo šarolike priredbe na kojoj se razne skupine iz hrvatskih pomurskih naselja pripremaju s nekom izvedbom na kajkavskom dijalektu.

Novi sastav mlinaračke Hrvatske samouprave nastavlja rad pret hodnoga, želeći zadržati tradicionalne priredbe, raditi na njegovanju hrvatskoga jezika i kulture, podupirati mjesne hrvatske civilne udruge, a i proširiti djelatnosti.

– Zadatak nam je ponajprije da onu zajednicu koja je djelatna i želi raditi na polju očuvanja hrvatske riječi zadržimo i motiviramo. Nažalost, na kajkavskom narječju govore samo stariji, a već i u njihovu se krugu postupno gubi. Zbog toga je vrlo vrijedna ova priredba, jer ovdje u scenskim igrama govori se kajkavski, družine same sastavljaju tekstove igrokaza na tom narječju i na taj način ga njeguju. Naravno, nudimo mogućnost i

Polaznici mlinaračkoga dječjeg vrtića

igrokaz pod naslovom „Kak najti deklu al dečka na Facebooku“, i briljantno odigrali i nasmijali publiku. Nije bila manje uspješ-

zbora, „kita“ dalmatinskih pjesama u izvedbi keresturskoga zbora. Najslađi su bili polaznici mjesnoga hrvatskog dječ-

Scenska igra Mlinarkinja

Kratka scena „Kak najti deklu al dečka na Facebooku“

mladima, oni većinom nastupaju s nekom pjesmom ili folklorom i na taj način njeguju hrvatsku kulturu. – rekao je predsjednik Hrvatske samouprave Blaž Bodiš.

Na priredbu „Traži se zvijezda Pomurja“ stigli su izvođači iz Fičehaza, Kaniže, Kerestura, Mlinaraca, Serdahela, Petribe i Sepetnika, te se pripremili s programom na kajkavskom dijalektu. Teta Rozika Broz iz Fičehaza opet je obradovala gledatelje izvornim pjevanjem pomurskih popijevaka. Serdahelski je zbor opet napisao novi

na kaniška i mlinaračka družina koja je obradila tematiku čekanje kod liječnika. Mlinarkinja teta Katica Kotnjek već je više puta napisala razne anegdote iz života kajkavskih Hrvata, šaljive dogodovštine koje su proizašle iz toga, da nisu znali dobro mađarski jezik, te kao seljaci nisu se snašli u gradu. Ovaj put su se mađarski i hrvatski izrazi pomiješali i s medicinskim stručnim jezikom, pa je smijeh bio još veći. Osim igrokaza bilo je i veselih plesnih koreografija u izvedbi sepetničkoga

jeg vrtića, obučeni u pomursku narodnu nošnju prikazali su pomurske plesove, recitacije i kajkavske dječje igrice. Dakako, nagrađeni su burnim pljeskom. Ova priredba iz godine u godinu uvjerava izvođače, a i publiku, da kajkavsko narječje nije zaboravljeno, da je vrijedno njegovanja i svi koji su na priredbi „Traži se zvijezda Pomurja“ izgovorili bilo koju kajkavsku rečenicu, učinili su mnogo za svoj materinski jezik.

beta

„O, hodte Mariji, Celjanskoj Divici radujmo se svi skupa“

Na tjedan, od 21. do 25. augustuša, iz gradišćanskih selah 150 hodočasnikova se je otpravilo piše na daleki put od 150 – 160, 200 km, od Kisega (Budimpešte, Dušnoka), Koljnofa i Bizonje do Celja/Mariazella. „Dobili su na glavu“ prve dva-tri dane 38 Celsija vrućine, a zadnje dva dane je je sprohadjala godina, vjetar i čemerno vrime. Naši hodočasnici junački su se borili s vrimenskim neprilikama, a uz pomoć Blažene Divice Marije svi su čitovati, zdravi i srićni zašli 25. augustuša, u subotu, u štajersko Celje k Velikoj Majki Austrije, Majki

FOTO: MARIA FÜLÖP-HULJEV

Najbrojnija grupa gradišćanskih hodočasnikova krenula je od Kisega

FOTO: BALAZ MARTINŠIĆ

Bizonjski i koljnofski hodočasnici sa željezanskim biskupom mons. dr. Egidijem Živkovićem pri vratima celjanske katedrale

slavnih narodova i Velikoj Gospi Ugrov. Na kipicu Marije Fülöp-Huljev vidite i ljetos najbrojniju grupu med svimi Gradišćanskimi Hrvatima, ka je 22. augustuša, u srijedu štartala od Kisega pod peljanjem Šandora Petkovića, a drugu sliku nam je poslao Bizonjac Balaž Martinšić, ki je bio na čelu grupe s vlašćega sela, s devet hodočasnikova (pokidob se je otud ganula i druga hodočasna grupa s osamnaest ljudi). Prva grupa za par dani pišačenja se svenek najde s Koljnofci i s njimi nastavi put dalje, ke je bilo ljetos po riči Joška Egrešića 35, od srijede do subote na putu. Od peljača koljnofskih hodočasnikova smo doznali da njev farnik Antal Németh svaki dan je služio mašu za svoje putnike, a u kiseškoj grupi dušobrižnici Štefan Dumović i Richárd Inzsöl su bili odgovorni za duševnu hranu. *Tiho*

DUŠNOK

Dana 19. kolovoza u Dušnoku je svečano predana obnovljena asfaltna cesta na ulazu naselja. Dionica duljine 1,1 kilometra velikim dijelom prolazi najprometnijim dijelom naselja, od državne ceste 51 iz smjera Kalače prema Baji. Ulaganje je ostvareno s potporom mađarske vlade odnosno putem natječaja Regionalnog operativnog programa (TOP), a njime je obuhvaćeno polaganje dvaju slojeva asfalta, popravak kolnika, dijelom i obnova kamenog rubnjaka, mosta na kanalu Vuoš (Vajas), uređivanje jarka, bojenje asfaltnih crta i pješačkoga prijelaza, te izmjena naslona. Dio je to početka obnavljanja cesta u Bačko-kiškunskoj županiji duljine 100 kilometara, koji je dijelom već ostvaren u Kelebiji, Topolovcu (Dunafalva), Dušnoku i na Rimu (Rém), u vrijednosti od više nego pola milijarde forinta. Kako uz ostalo reče parlamentarni zastupnik okruga prigodom svečane predaje, ovim ulaganjem u Dušnoku ostvaren je stari san, vrijedan umalo 100 milijuna forinta.

PRELOG – LETINJA

U sklopu europskoga projekta HAPPY BIKE što ga provode gradovi Letinja, Prelog, Ludbreg, te varaždinska Županijska uprava za ceste, u međimurskome gradu od 28. do 30. kolovoza održan je Međunarodni biciklistički kamp za djecu. Polaznici, među kojima su bila i djeca iz Letinje, obišli su Prelog, obale rijeke Drave, slušali predavanja o biciklizmu, upoznali pravu XC Berek stazu u blizini Preloga. Za kraj kampa bio je pripremljen pravi kviz znanja te završno testiranje sposobnosti.

ALJMAŠ

U okviru trodnevne priredbe VIII. vrtlog naroda i okusa, koja je održana uz razne kulturne, zabavne, obrtne i gastronomske sadržaje, 11. kolovoza u programu na otvorenom u Ulici grofa Telekija nastupio je i domaći hrvatski KUD „Zora“. Nakon programa organizirano je i kušanje raznih domaćih jela koja su pripremile tamošnje i gostujuće zajednice, među njima i aljmaška hrvatska zajednica koja djeluje pod okriljem tamošnje Hrvatske samouprave odnosno Kulturne udruge bunjevačkih Hrvata.

MLINARCI

Ribičko društvo u Mlinarcima 9. rujna priređuje Međunarodno ribičko natjecanje na mjesnoj šljunčari. Organizatori očekuju prijavu tročlanih družina. Okupljanje ribiča počinje u 7 sati, žlijeb će se vući u 7.30, priprema je u 8 sati, a natjecanje će se odvijati između 9 i 12 sati. Proglašenje rezultata bit će u 12.30. Prijaviti se može do 7. rujna na telefonu 00 36 306648810 ili na e-adresi: molnarisuloklub@freemail.hu.

BUDIMPEŠTA – NIN

Hrvatska samouprava XVIII. okruga prije nekoliko godina oživila je prijateljstvo s hrvatskim gradom Ninom, i u okvirima toga ostvareni su i godišnji susreti. U organizaciji Hrvatske samouprave, od 7. do 14. rujna 2018. trideset i četiri Hrvata i njihova simpatizera putuje na stručno putovanje u Zaton.

Rukometni turnir u Santovu

Santovačka Športska udruga „Bačka“ 11. kolovoza organizirala je XII. međunarodni trojni rukometni turnir koji je i ove godine održan na gumiranom asfaltnom igralištu Hrvatske osnovne škole.

Santovačka pobjednička momčad

Najbolji igrači turnira

Predstavnici pojedinih momčadi, organizator i santovački trener Géza Gál (slijeva drugi)

Podsjetimo da je u početnim godinama turnir okupljao muške i ženske momčadi iz Petrijevac (Hrvatska), Bezdana (Srbija) i Santova, poslije Belog Manastira (Hrvatska). Nezaboravni športski susreti razvili su se u prijateljska druženja i uzvratna

Domaćini u akciji

gostovanja. Za organiziranje turnira najzaslužniji je umirovljeni učitelj tjelesnog odgoja Géza Gál, dugogodišnji trener santovačke rukometne momčadi.

Posljednjih godina izostale su momčadi iz Hrvatske, ali i ove godine na turniru su nastupile tri rukometne momčadi iz Mađarske i Srbije. U prvom susretu RK „Bačka“ Santovo – RK Grafičar Bezdán 23 : 19, u drugome RK Grafičar RK Bezdán – RK BAJA 34 : 9, a u trećem RK Baja – RK Bačka Santovo 5 : 23.

U santovačkoj „Čajani“ (Teaház) upriličeno je svečano proglašenje rezultata. S dvije pobjede turnir je osvojila domaća momčad koja je u prvom susretu pobijedila bezdanske goste, a u drugom susretu nadigrala bajske momčad. Uslijedila je zajednička večera, te zabava uza živu glazbu i diskotek. Svirao je sastav Bad Times, a diskoteku vodili su Szilárd Nagy i Ninetta Gál.

S. B.

HRVATSKI ŽIDAN

Farska općina Hrvatskoga Židana i židanski Martonszállás (baza konjanikov) skupa priredjuju shodišće kod Peruške Marije 8. septembra, u subotu, početo od 10 uri, kamo srdačno čekaju iz cijele okolice sve jahače i gazde ki konje držu. Celebranti dvojezične (nimško-ugarske) maše su Štefan Dumović, židanski farnik, i dr. Anton Kolić, umirovljeni dušobrižnik iz Austrije. U okviru crkvenoga obreda blagoslovit će se konji i kola, a položiti će se vijenac i pri spomeniku sv. Martina kojega su oni dali lani postaviti, i zaštitnik je jahačev i gospodarov s konji. Bilo bi lipo ako bi došli ljubitelji konjev u čim većem broju i tako bi mogli realizirati svoju sanju da ovo konjsko spravišće postane tradicija. Ako je godinasto vrijeme, sveta maša će se održati u mjesnoj crkvi.

KOLJNOF

Seoska samouprava dotičnoga sela Vas najsrdačnije poziva na Trgadbene festival, 8. septembra, u subotu otpodne. Pred tim u 10 uri se začme sveta maša u Hodočasnoj crkvi, a u 11 uri je predaja trga ter otkrivanje kipa sv. Roka. Na Petőfijevom trgu od 14 uri je sajam ručnih djela, od 16 uri se prodaju i kolači, a od 17 uri je kušanje gulaša i perkelta. Od 15 uri se gane trgadbena povorka ka će do 18.30 zajti na Folklorni program. U šatoru za dicu u 17 uri je i lutkarsko kazališće. Od 21 uri u centru Koljnofa sviraju Corvinus i What's UpCi. U slučaju godine povorka se neće održati!